Prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D.,
Přírodovědecká fakulta Univerzity Hradec Králové
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel. 493331164, fax 493331166
e-mail: Martin.Bilek@uhk.cz *URL: http://lide.uhk.cz/bilekma1*

Věc: Oponentský posudek disertační práce

Název práce:

Organizační model Převrácená třída ve výuce matematiky na druhém stupni základní školy

Autor: Mgr. Radim Špilka

Školitel: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

Studijní program/obor: Specializace v pedagogice/Informační a komunikační technologie ve vzdělávání

Disertační práce Mgr. Radima Špilky se zabývá aktuálním tématem aplikací informačních a komunikačních technologií současně s akcentem na aktivizaci a individualizaci učeních činností žáků ve výuce matematiky na druhém stupni základní školy. Ústředním tématem práce je koncept Převrácená třída (Flipped Classroom) a zkoumání efektivity využití tohoto organizačního modelu ve výuce na základní škole.

Předložená práce v rozsahu 123 stran textu je doplněna šesti přílohami, obsahujícími plné znění použitých výzkumných nástrojů a tabulek získaných dat.

Práce má standardní strukturu, kdy po úvodu a teoreticky dvou laděných kapitolách autor plynule přechází do charakteristiky výzkumného designu, popisu použitých výzkumných metod, realizace výzkumu, interpretace výsledků a jejich diskuse a práci zakončuje stručným závěrem. Seznam použité literatury čítá 129 pramenů citovaných dle příslušných norem, doplněn je i seznam publikovaných prací autora. Práce je psána srozumitelným jazykem a s výjimkou částí Interpretace výsledků a diskuse a Závěr obsahuje jen malé množství formálních nedostatků. Jmenované kapitoly se bohužel tomuto standardu vymykají a je zřejmé, že jim autor nevěnoval tak velkou formální pozornost jako ostatním částem práce. Opravy překlepů, nejasných vyjádření a dalších formálních nedostatků jsem pro potřebu autora uvedl přímo do předloženého výtisku disertační práce.

Po úvodu se autor zaměřuje na východiska konceptu Převrácená třída a nachází je zejména v pedagogickém konstruktivismu (syntéze individuálního a sociálního konstruktivismu) a konektivismu. Pokračuje charakteristikou a vymezením používaných stěžejních pojmů a přehledem výzkumů realizovaných v dané oblasti v České republice i v zahraničí. K úvodu a dvěma vstupním teoreticky laděným kapitolám mám několik následujících připomínek:

- str. 11 – ve výčtu aktivizačních výukových metod nejsou jen výukové metody,
- str. 23 – výuka podporovaná počítačem není specifickou výukovou metodou,
- str. 24 – v transmisivně pojaté výuce nedominuje komunikace ve směru žák - učitel,
- str. 27 a další – rozlišují se zde pojmy „kolaborace“ a „kooperace“?,
- str. 29 – kombinace e-learningu a tradiční prezenční výuky je příklad blended-learningu?

Výzkumné části disertační práce předchází formulace výzkumného designu a popis použitých výzkumných metod. Realizace výzkumu je rozdělena do dvou fází, a to na předvýzkum a hlavní výzkum. Použit je tradiční pedagogický experiment realizovaný v několika etapách, rozhovory s učiteli, dotazníkové šetření u žáků, účastnících se výzkumných šetření, Flandersova interakční analýza a obsahová analýza žákovských esejí na téma Převrácená třída.

I zde mám několik poznámek či připomínek:

- str. 55 a další – při hodnocení výkonu nešlo o didaktické testy v pravém slova smyslu, ale o písemné zkoušky s řešením příkladů,
- str. 56 – do jisté míry nejasné formulace hypotéz H3 a H4,
- str. 57 – v kapitole o metodách výzkumu jsou protichůdná vyjádření vlastních východisek pro smíšený výzkum a citace autorů Švaříček a Šeďová,
- str. 72 a další – jen těžko lze akceptovat časovou disharmonii komparace výsledků experimentální a kontrolní skupiny v provedeném pedagogickém experimentu, včetně pravděpodobně chybných informací v tabulce 10 a na obr. 9,
- str. 81 a další – zařazení skupiny žáků do pedagogického experimentu jako „samostatné“ kontrolní skupiny (jediné z dané školy) postrádá smysl pro provedení pedagogického experimentu,
- str. 82 – H1 postrádá smysl, jde o součást provedení pedagogického experimentu, jemuž jsou relevantní hypotézy H2 a H3,
- str. 84 – zařazení K4 do dalších analýz postrádá smysl,
- str. 99 – nesrovnalosti v textu včetně velkého množství formálních chyb,
- str. 103 a 104 – zařazení výsledků provedené rešeršní analýzy publikovaných výzkumů z ČR a ze zahraničí bez komparace s vlastními výsledky postrádá smysl,
- str. 105 – která kvalitativní data zpracovával autor z „didaktických testů“?

Přes uvedené připomínky ale kladně hodnotím dosažené výsledky implementace modelu Převrácená třída ve výuce matematiky na základní škole jako způsobu aktivizace a individualizace učebních činností žáků. Na závěr ještě doplňuji, že jsem další, ale vesměs spíše formální, připomínky, označil přímo do poskytnutého textu.

Pro obhajobu bych rád formuloval, kromě výše uvedených, ještě následující otázky:

Jaký rozsah doplňujících aktivit učitele dle autorových zkušeností představuje příprava realizace modelu Převrácené třídy, např. ve vztahu k jeho standardnímu úvazku?

Jaké jsou požadavky pro realizaci modelu Převrácené třídy z hlediska organizace výuky na škole (rozvrh hodin, uspořádání učeben atd.)?

Disertační práce Mgr. Radima Špilky představuje aktuální příspěvek k úspěšné realizaci aktivizace žáků ve výuce matematiky na základní škole se zkušenostním přesahem i do ostatních vyučovaných oborů s implementací ICT. Její zpracování je i přes uvedené připomínky slibným počinem pro následování a příslušné rozšiřování uvedené problematiky.

Mohu tedy na závěr konstatovat, že práce splňuje většinu požadavků na disertační práci v studijním programu/oboru Specializace v pedagogice/ICT ve vzdělávání, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji udělit akademický titul Ph.D.

V Hradci Králové dne 19. 8. 2016

Prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D.
Oponent disertační práce